

SLOVENEK

Inserati:
Enostopna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 18 v
za dvakrat " 15 "
za trikrat " 13 "
za večkrat primeren popust.
Poročna ostanila, zahvale, osmrtnice itd.:
enoslojna pettivrsta po 2 v.
Poslano:
enostopna pettivrsta po 40 v.
Izhaja vsak dan, izvemal nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . . K 26.—
za en mesec " 2-20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 1-70
Sobotna izdaja:
za celo leto " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograko 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Avstrija napovedala vojsko Srbiji.

Včeraj zvečer je priobčila uradna »Wiener Zeitung« vojno napoved kraljevini Srbiji. Vojno napoved je podpisal Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef, ki je primoran nasproti vednim sovražnostim braniti našo državo z vojaško silo. Od danes naprej, od tega trenutka smo s Srbijo v vojni.

Dunaj, 28. julija. »Wien. Zeitung«, uradni list avstrijske vlade, prinaša danes vojno napoved kraljevini Srbski. »Wiener Zeitung« pravi sledeče: Ker ni kraljeva srbska vlada na avstrijsko noto povoljno odgovorila, je c. kr. avstrijska vlada na Najvišje povelje primorana braniti svoje pravice z mečem in mora apelirati na vojaško silo.

Po Najvišjem povelju veljajo od danes naprej med avstrijsko monarhijo in srbsko kraljevino vojni odnosi in vojno stanje.

Dunaj, 29. julija. (C. kr. koresp. urad.) Vojna napoved se glasi dobesedno sledeče:

Ker ni kraljeva srbska vlada na noto, ki jo je dne 23. julija c. kr. avstrijsko-ogrski poslanik izročil, povoljno odgovorila, se čuti c. kr. vlada primorano, sama skrbeti za brambo svojih pravic in interesov in apelirati na moč orožja.

C. kr. vlada se smatra torej od tega trenutka dalje s Srbijo v vojnem stanju. Grof Berchtold, c. kr. minister za avstrijske zunanje zadeve.

Dunaj. (C. kr. koresp. urad.) Zunanje ministrstvo je tukajšnjim poslaništvom in zastopnikom vlad izročilo verbalno noto, s katero se obveščajo o napovedi vojne. Nota pravi, da se bo Avstro-Ogrska za dobe sovražnosti držala določil Haških konvencij od 18. oktobra 1907 in Londonskih deklaracij z dne 26. februarja 1909, ako bo enako postopala tudi Srbija.

AVSTRIJA ODLOČNA.

(C. kr. korespondenčni urad.) Dunaj. Doslej je angleška akcija, da bi se avstroogrsko-srbski spor omejil, bila brez vsakega vidnega uspeha.

Berolin. (C. kr. korespondenčni urad.) Nemčija je angleške posredovalne predloge o poslaniški konferenci v Londonu odklonila.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Avstrija je posredovalne predloge za poslaniško konferenco v Londonu odklonila, češ, da je tako posredovanje sedaj prepozno. Tudi novo intervencijo ruskega poslanika, ki jo je podal včeraj zvečer, naj se Srbiji podaljša rok, je Avstrija odklonila, češ, da je cesar že podpisal vojni manifest.

POLOŽAJ NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Poslovanje pri blagajni dunajske borze se vrši popolnoma v redu. Ni nobenih insolvent in podobnih dogodiljav.

DUNAJSKI DENARNI TRG.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Opazuje se, da se poslovanje pri dunajskih denarnih zavodih, zlasti tudi pri hranilnicah in posojilnicah vrši povsem redno, na način kakor je bil glede vlaganja in dvigovanja vlog doslej običajen. Občinstvo se je prepričalo, da za njegove vloge ni nobene nevarnosti in da so njegovi prihranki najvarnejši v hranilnicah in drugih denarnih zavodih.

NERAZRUŠLJIVA VEZ AVSTRIJSKIH NARODOV S CESARJEM.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Njegovo Veličanstvo je nasproti veleposlaniku Gieslu izrazilo svojo zadovoljnost in veselje nad navdušenostjo vseh avstro-ogrskih narodov o priliki sedanjega spora.

MOLITVE PRED NAJSVETEJŠIM. — PASTIRSKO PISMO DUNAJSKEGA KARDINALA.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Kardinal Pfiffel je izdal pastirsko pismo, s katerim odreja molitvene ure pred Najsvetejšim. Po vsaki maši naj se moli po tri Očenaše in Češene Marije za cesarja, armado in domovino.

Cesarjev manifest avstrijskim narodom.

Došlo »Slovincu« ob pol 12. uri ponoči.

Dunaj. (C. kr. koresp. urad.) Ravnokar je Njegovo cesarsko in kraljevsko Apostolsko Veličanstvo najmilostljivejšo izvolilo izdati lastnoročno pismo in vojni manifest na avstrijske narode. V manifestu se poudarja, da je Njegovo Veličanstvo hotelo v letih, ki mu jih Božja previdnost še prisodi delovati v namene miru in varnosti vsega ljudstva pred žrtvami in bremeni vojske. Toda božja previdnost je hotela drugače. V varstvo monarhije, v varstvo njene časti iz mednarodnega stališča in državne posesti je primoran prijeti za meč.

Manifest nadalje poudarja nevhvaležnost srbske države, katero je naša monarhija do zadnjega v vsakem oziru podpirala. Naglašava svojo miroljubnost ob aneksiji Bosne in Hercegovine in nevtralnost Avstro-Ogrske ob vojni s Turčijo. Zločinsko gibanje na jugu države, ki s celo vrsto atentatov stremi za tem, da uniči naš državni red, mora biti udušeno, če hoče ohraniti država svojo čast in ugled neomadeževan in mir v notranjosti države. Vlada zaključuje, da zaupa hrabri in proslavljeni armadi, in prosi Vsemogočnega za zmago orožja naše armade.

Vojska.

Zadnja beseda je padla, zagrinjalo se je dvignilo in na odru, pred nami na jugu se bo odigrala na srbskem polju zgodovinska drama. Avstrijska monarhija, naš dom, naša domovina je zgrabila za meč, katerega ji je metal pred noge skozi leta in leta sovražnik z zasmehom in zaničevanjem. Zgrabila je za meč, ki je bil nji namenjen in ki je bil poslan njenemu srcu in ki bo priletel nazaj nad glavo onih, ki so ga poslali.

Avstrijski narodi se globoko zavedajo resnosti in pretresljivosti sedanjih dogodkov, ki so neodvračljivi in ki bodo pisali prihodnja pota naši prastari in staroslavni domovini. In kakor stoje v bojnih vrstah na bojnem polju junaki vseh avstrijskih narodov v skupni srčni ljubavi, tako je zvezala srca vseh avstrijskih ljudstev ena misel, ena moč: Bog ohrani, Bog obvari nam Cesarja, Avstrijo!

Nad našimi glavami so se zbirale strele, okoli naših mej so kurili ognje, okoli nas so nametali bombe, kovali so jekleni obroči in ga stiskali, da nas zaduše, da nas raztrgajo na kose, zmečejo na vse vetrove in zgrade na naših razvalinah svoja kraljestva.

Ali naj čakamo strel in groma, da nas treščijo, ali naj čakamo, da nas njih ogenj zaduši, ali naj pustimo, da nam režejo živim Avstrijcem kos za kosom iz našega telesa?

Dvignil se je junak, raztrgal okove, vstal kakor gora, prišel je njegov dan, ker je poln življenja in orjaške moči. Kakor blisk in strela bo podrl sovražnike in zmel v prah svoje rablje.

Med nami in Srbijo je vojska. To je vojska pravice nad krivico, boj poštenosti proti zavratnosti.

To je boj civilizacije proti prostištvi, boj viteštva proti nizkosti. Avstrijska armada gre v Srbijo, ne kot osvojevalec, ampak kot sodnik v imenu

pravice in poštenja, da kaznuje zločin in kovarstvo, da maščuje nedolžno kri, prelito v Sarajevu. Da očisti Srbijo in dvigne iz umazanosti, v katero so jo poteptali! Da napravi na svojih mejah mir in red, brez katerega monarhija ne more živeti.

Dne 28. junija je padel pod srbskimi zarotniki nepozabni prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova blaga soproga. Padel je z zastavo avstrijsko. Ravno mesec dni, dne 28. julija zatem je pobrala avstrijska armada njegovo zastavo, da jo ponese v deželo, odkoder je prišla smrt. Da jo ponese v Srbijo in se uklonijo pred njo tisti, ki so jo menili pomandrati.

Pred 34 leti, ravno dne 29. julija so odkorakali naši junaki na bosanska tla in prinesli v to deželo pravo svobodo, palmo miru in ž njo pravi napredek in civilizacijo. Vrnili so se nazaj venčani s častjo in slavo. Tudi danes korakajo naši avstrijski junaki na srbska tla, da razrušijo ognjišče in kotišče, iz katerega se dvigajo strupeni miazmi v našo monarhijo.

Naj bi se vrnili dragi junaki nazaj na svoje domove ovenčani z zmago in slavo!

Živela Avstrija, živel naš vladar, živela naša armada, živeli slovenski junaki.

Šeststo let držijo naši slovenski junaki avstrijsko-habsburški prapor. Šeststo let so zanj hodili v boje za čast in moč države. Naš prapor je ostal vedno čist in brezmadežen, in tak bo ostal, dokler je kaplja krvi v zvestem slovenskem srcu.

Bog, zaščitnik pravice, pa varuj našo katoliško Avstrijo in našo armado in ju blagoslovi s svojim blagoslovom.

Ljubljana manifestira.

Veličastni prizori so se vršili včeraj zvečer v Ljubljani, ki je ponavljala pri-sego stare svoje zvestobe državi. Vsa Ljubljana je bila in je še danes odeta v cesarske in slovenske zastave, po mestu se je pričel pomikati okoli osme ure zvečer vojaški mirozov godbe 27. pešpolka in domobranske godbe. Sprevod se je pomikal po sijajno razsvetljenih ulicah, polnih množice prekipevajočih čustev. Tudi Grad je bil bajno razsvetljen. V dolgih strnjjenih vrstah so spremljali sprevod vojaki in častniki od občinstva z ulic in iz oken navdušeno aklamirani. Z mnogih oken so metale gospodične nanje cvetke. Množica, broječa gotovo do 40.000 ljudi, je prepevala cesarsko pesem, narodne himne, in po vseh ulicah so orili veličastni glasovi: Živela Avstrija! Živel cesar! Živela naša junaška armada! Vtiski, ki jih je napravila ta velikanska množica, so naravnost nepopisni. Ljubljansko mesto ni še nikdar videlo takih veličastnih prizorov, tako sijajne manifestacije za avstrijsko monarhijo, kakršna je bila večrajšnja.

Med množico so prinesli civilisti črno-rmenno zastavo, katero so vso pot nosili s sprevedu.

Množica se je naprej ustavila

PRED DEŽELNIM PREDSEDSTVOM.

Podpredsednik državne zbornice, nadporočnik Josip vitez Pogačnik je govoril v imenu vpoklicanih rezervistov: »Njegovo Veličanstvo presvetli cesar nas je poklical pod orožje, da branimo svoje pravice. Radi smo se odzvali temu klicu. Na neštetihi bojiščih so naši dedje in pradedje pokazali, da ni sile na svetu, ki bi omajala zvestobo Slovencev do presvetlega vladarja in naše mile Avstrije. Vaša ekscelencija, prosim Vas, sporočite našemu vojnemu gospodu presvetlemu cesarju Francu Jožefu, da smo mi pod orožjem stoječi pripravljene se boriti in dati tudi življenje za domovino. Mi sledimo svojim srcem, ker vemo, da gre za pravično stvar.

Deželni predsednik ekscelencija baron Schwarz je odgovoril: »Kranjci! Z ginjenim srcem se Vam zahvaljujem za patrijotično manifestacijo. Sporočil bom to pred Najvišji prestol. Vaše veliko navdušenje dokazuje, da ste mesto potrpežljivosti pripravljene nastopiti odločno z orožjem v roki. Vi, ki ste zapustili svoje, da sledite poklicu našega gospodarja, presvetlega vladarja, stavite neomajno zaupanje do Boga, ki naše pravične stvari ne bo zapustil. Za Vaše svoje, ki ste jih zapustili, bomo pa skrbeli mi, ki ostanemo doma. (Nato je govor v kratkih besedah ponovil v nemščini.) V tem svečanem trenutku se spominjamo našega presvetlega cesarja, katerega Bog ohrani. Bog živi našega premilostljivega cesarja in gospodarja Franca Jožefa!

ARMADA SE POKLONI JUNAKU RADECKEMU.

Izprevod prikoraka v Zvezdo. Bakljenosti obstopijo spomenik slavnega feldmaršala očeta Radeckega, ki je kot načelnik generalnega štaba vodil leta 1813., torej pred 101. letom, bitko pri Lipskem in tako končno zlomil Napoleonovo premoč, junaka v protilaških vojnah leta 1848. in leta 1849., junaka, ki je pod feldmaršalom Lavdonom stal pred Belgradom, »kjer je tekla rdeča kri, da bi gnala mlinške kamne tri.« Častniki, na čelu jim divizionar podmaršal Kraliček stopi na pripravljene zvišeni prostor in izvaja:

Pozdravljam Vas v imenu Njegovega Veličanstva cesarja, prečastiti gospodje častniki in vojaki, spominjajoč se na tem mestu naših velikih, hrabrih prednikov, ozirajoč se na velike zmage, zavedajoč se vdanosti Njegovemu Veličanstvu Presvetlemu cesarju Francu Jožefu I. z vso zvestobo in močjo, ki bo vsem nam v ponos. Vsi se domovini iz srca darujemo!

Častniki potegnejo sablje, godba zaigra cesarsko pesem, burni »Živio!« in »Hoch!«-klici, ki celo preglaše mogočne zvoke vojaških godb. Po cesarski himni zaigra godba starodavno Radeckijevo koračnico, gromoviti »Živio!« in »Hoch!«-klici Avstriji zaključijo poklonitev slavnemu junaku Radeckemu, kjer so častniki in vojaki in ljudstvo tako slovesno zaprisegli zvestobo mili naši domovini, materi Avstriji.

Izprevod odkoraka pred dvorec, spremljan z »Živio«-klici. Z vseh oken navdušeno vojake pozdravljajo.

PRED DEŽELNIM DVORCEM.

Deželni dvorec je čarobno razsvetljen. Balkon je okrašen s soho presvetlega našega vladarja cesarja Franc Jožefa I. Nad soho se v električnih žarnicah lesketajo začetne črke vladarjevega imena F. J. I. Zbrani so deželni odborniki: dr. Evgen Lampe, dr. Pečan, dr. Triller, dr. in dež. poslanec Evgen Jarc, nadalje poslanci dr. Gregorič, dr. Novak, Turk in deželno uradništvo, na čelu jim ravnatelj Zamida, podravnatelj dr. Zbašnik, upravitelj Nebenführer. Pred dvorcem zbrana tisočero brojna množica navdušeno kliče Živio!, ko prikoraka vojaški izprevod pred dvorec. Reprezentanti dežele navdušeno pozdravljajo dole vojake. Množica se pridruži. Urnebesni Živio-klici armadi.

Iz zbrane ogromne ljudske množice je govoril dr. Marko Natlačen:

Imamo vojsko! Sedmo leto že nam grozi in rožlja s sabljo naš sosed tam doli na južnovzhodni meji naše prostrane domovine. Kakor gleda mogočni lev na malo nagajivo miško, je zrla mogočna viteška Avstrija na tega svojega pritlikavega soseda. Toda med tem viteškim vedenjem Avstrije je postajal pritlikavi sosed močnejši in že prirojena mu predrznost, ošabnost in požrežnost je čudovito rastla, tako da smo prišli že resno v nevarnost, da nam odtrga lep del našega ozemlja. Hudo-delski umor dne 28. junija je vrgel v to velesrbsko početje čudovito luč, ki je mahoma odkrila vso resnost in nevarnost položaja. Da varuje svojo zakonito lastnino, da zagotovi sama sebi in svojim

ljudstvom mir, ki je predpogoj blagostanja in vsakega napredka, je morala poseči po najskrajnejšem, ker dobra beseda ni več pomagala, morala poseči po orožju. — Imamo vojsko! Velike in težke bodo žrtve, ki jih bo moralo doprinesti na skupni žrtvenik naše skupne domovine naše ljudstvo; toda slovensko ljudstvo bo te žrtve rade volje doprineslo, ker vé, da kaj velikega ni mogoče doseči brez velikih žrtev. — Šest stoletij je naš slovenski narod že pod žezlom preslavne habsburške dinastije. Šest stoletij je ohranil zvesto svojo zvestobo habsburškim vladarjem. Nima ga madeža slovenska trobojnica! V zavesti, da je naša bodočnost edinole v Avstriji, v mnogonarodni vele-vlasti močoga, ostane slovenski narod tudi v težki tej uri zvest tradicijam svojih dedov: zvest svojemu cesarju in zvest Avstriji. Dokazali bomo vnovič, da je prav govoril Koseski, ko je rekel: Hrib se omaje in hrast — zvestoba Slovence ne mine. — Živela Avstrija!

Govornika je ljudstvo burno aklamiralo, klicalo je: Proč s Srbijo! Živela vojska! Živela Avstrija! in druge domoljubne klice.

V imenu vojvodine Kranjske nagovori množico deželni odbornik dr. Evgen Lampe, burno pozdravljen, ki izvaja: Pozdravljeni, bojniki za domovino! Avstrija je vstala na poziv svojega modrega vladarja in koraka na vojsko, na pravični, usiljeni nam boj, katerega zadnji cilj je blagodejni mir in potrebna varnost naše domovine.

S ponosom vas pozdravljam v imenu vojvodine Kranjske, ki je že skozi mnogo stoletij združena s habsburško vladarsko hišo. Mi nismo bili z orožjem podjarmljeni. Svobodno se je pridružila naša Kranjska avstrijskim deželam pod slavnim žezlom Habsburžanov, dobro vedoč, da edino le v tej močni državi najde bran proti zunanjim sovražnikom. Vesele in tužne dni je Kranjska dežela delila s prejasno habsburško hišo. Pa naša Kranjska je bila tudi vsikdar močan ščit naše skupne domovine. Močna pest kranjskih fantov je na neštevilnih bojiščih branila čast in slavo naše ljubljene Avstrije. Ich bin überzeugt, im Namen aller Landeskinden zu betuern, daß wir alle wie ein Mann für Österreichs Einheit und Macht einstehen werden. Dragi rojaki! Na vojsko greste. Naše molitve in želje vas spremljajo. Kakor vsikdar, boste tudi sedaj pokazali, da staro kranjsko junaštvo še živi. Molili bomo, da se vrnete, venčani z zmago!

Živio naš cesar Franc Jožef I. — Živela Avstrija! — Živela naša junaška nepremagljiva armada!

Govor deželnega odbornika dr. Evg. Lampeta je izzval navdušenost, ki se popisati ne da, ki se mora doživeti. Živoklicev ni hotelo biti konca. Videli smo ljudi, ki so navdušenja plakali. Ko je izpregovoril govornik na vojsko, so zaorili gromoviti klici: Živio vojska! Po dr. Lampetovem govoru zasniva godba cesarsko pesem. Množica se odkrije in poje cesarsko pesem. Po cesarski pesmi zasniva godba »Mi smo vojaki korenjaki«, kar zopet vzbudi velikansko navdušenje. Z oken pozdravljajo z robci. Bil je nepopisen trenutek.

PRED MAGISTRATOM.

Na balkonu so čakali velikanskega izpredova župan dr. Tavčar, podžupan dr. Triller, načelnik kluba občinskih svetovalcev S. L. S. Ivan Kregar, polkovnik Breindl, pozneje je prišel iz Zvezde tudi fcm. Kraliček, ostali občinski svetovalci so bili zbrani v županovi sobi.

Župan dr. Ivan Tavčar je govoril z balkona mestne hiše množici:

Vojaki! Danes obdajate starodavno to mestno hišo, ki je že doživela toliko zgodovinskih dni. Vsak kamen na nji vam glasno govori, da bi slovenskega naroda že davno ne bilo, da ga ni pod svoje varstvo vzela naša preslavna habsburška dinastija. Vsak kamen na ti hiši oznanuje, da bi narod slovenski razpadel v nič, ako bi se nad njim mogočno ne razprostirala jeklena streha naše avstrijske domovine. Ko zapuščate danes svoja domača ognjišča, mora vam torej širiti srca zavest, da greste v boj tudi za slovenski svoj narod!

Vojaki! Mi smo prepričani, da je vojska, na katero je poklical vas, naše sinove, presvitli naš cesar, pravična. Naš vladar krivične vojske še nikdar ni napovedal in zatorej bi tudi te ne bil napovedal, da se mu ni vsilila, da se ni dobil sovražnik, ki je hotel odtrgati od naše Avstrije kos njenega ozemlja!

Ker se je našemu vladarju vojska vsilila, naj grme topovi! Ta grom naj pomenja, da mi vsi na jugu enega srca, ene duše stojimo za Avstrijo! Tudi pok vaših pušk naj oznanja celemu svetu tam zunaj meja naše države, da Slovenci do konca dni hočemo ostati zvesti sinovi tega starodavnega cesarstva

in da je vsak najhujši naš sovražnik, ki bi hotel v tem pogledu kaj spremeniti.

Slovenski fantje, ko se postavljate v vrste pod vojna svoja bandera, ne pozabite, da so se pod temi banderi že zbirali vaši očetje in vaših očetov očetje! Nikdar nismo doživeli, da bi se slovensko junaško srce ponosno ne dvigalo pod črno-rumeno cesarsko zastavo! Slovenska pest ni prej odnehala, da ni bil sovražnik poteptan v prah in da je ponosno vihral črnožolti prapor nad razbitimi četami onemoglega sovražnika! Tako bo tudi sedaj, ker ste vredni sinovi svojih očetov!

Soldaten! In Zeiten, wie es die heutigen sind, durchströmt uns das Bewußtsein, daß wir unter dem gemeinsamen Herrscher ein gemeinsames Vaterland haben, daß wir mit Gut und Blut gegen jeden Feind, mag er von welcher Seite immer kommen, verteidigen wollen und verteidigen werden!

Vojaki! Ko se poslavljate od nas, ne ozirajte se nazaj! Za Vaše, ki jih zapuščate, bomo v polni meri skrbeli. V tem pogledu Vam dajem v imenu občine ljubljanske najslovesnejšo obljubo!

Zadnja in glavna moja beseda pa veljaj tistemu, katerega nosi v teh dneh vsak Slovenec ne samo na jeziku, temveč tudi v srcu. Njemu ste prisegli ljubezen in zvestobo. To prisego boste držali povsod in pri vsaki priliki. Mislim, da Vam vsem iz duše govorim, če Vas pozivljam, da ponovimo danes to prisego s kipečim vzklikom: Naš veličastni cesar Franc Josip, naj živi! Slava!

Ljudstvo je spremljalo govor z velikim navdušenjem ter je tako odločno kazalo, da takih besedi zahteva. Pri cesarski pesmi so častniki križali sablje.

BLAGOSLOV NA VODNIKOVEM TREU.

Nepopisno lep in pretresljiv je bil dogodek na Vodnikovem trgu. Iz stolnice je stopila v manifestačni sprevid vsa ljubljanska duhovščina s prižganimi svečami, stolni kapitelj in mil. ljubljanski prošt z Najsvetejšim. Pred njimi so nosili dve cerkveni banderi. Na Vodnikovem trgu je stolni dekan gosp. Kolar imel kratek nagovor v slovenskem in nemškem jeziku in slavil zvestobo slovenskih in avstrijskih vojakov do države in cerkve in prosil z neba, naj rosi blagoslov na naše junake. Godba je zaigrala k molitvi in častitljivi gospod prošt je blagoslovil z Najsvetejšim vojake, častnike in velikansko množico, ki je molče in s svečanimi čustvi spremljala ta veličastni prizor.

Božji blagoslov, spremljaj Vas, slovenski vojaki!

Razna poročila.

VELIKANSKE MANIFESTACIJE NA REKI.

Reka. Bilo je nepopisno, neverjetno, toda resnično. Monarhija je lahko sigurna! Dokler je takšna sloga med narodi, ki so se dolgo prepirali, topli, prezirali, pa so se v kritičnem trenutku spravili, ni moči, ki bi nas mogla oboriti. Zvečer je godba Jelačičevega polka na trgu Dante svirala same bojne komade ter povzročala od časa do časa čim večje navdušenje. Med koncertom se je izvedelo po posebni izdaji »Riječkih Novin«, da hoče naš sivi vladar sam na bojišče. Ob tej priliki je navdušenje doseglo vrhunec. Madžari, Hrvati in italijanski so se objemali, čutili edinost. Pozdravljala se je armada in posebej pozdravi našim hrabrim Jelačičevcem, ki so vsi nad vsako pričakovanje navdušeni. Koncert se je končal. Sledilo mu je burno odobravanje. Vojaška godba je pridodala koracnico princa Evgena. Nepopisno navdušenje! Klicali so z vseh strani: Živio, eyen, evviva. Nato je godba odkorakala in neprešteta množica za njo.

MEDNARODNI POLOŽAJ.

Dunaj. (C. kr. korespondenčni urad.) Angleški predlog je razumeti tako, da se Anglija ne vmešava v avstroogrsko-srbski spor. Grey je izjavil le, da bi bil svetovni mir ogrožen, če nastanejo nasprotja med Avstro-Ogrsko in Rusijo ali med Rusijo in Nemčijo. Nemčija je zavzeta za to, da se spor omeji. Rusija doslej še ni mobilizirala. Srbski ministrski predsednik Pašić je izrazil upanje, da bo tripelententa topot Srbiji pomagala.

NEMŠKI PRESTOLONASLEDNIK SE VRNIL V BEROLIN.

(C. kr. korespondenčni urad.) Berolin. Prestolonaslednik Friderik Viljem se je podal iz Sapota v Berolin.

BOJEV NA BOSENSKI MEJI SE NI BILO.

(C. kr. korespondenčni urad.) Dunaj. Vesti o spopadih na bosensko-srbski meji se ne potrjujejo. Za izključeno se smatra, da bi se avstroogrsko-srbski spor mirnim putem poravnal.

PREDESEDNIK FRANCOSKE REPUBLIKE ZOPET V PARIZU.

(C. kr. korespondenčni urad.) Dunaj. Predsednik Poincaré se je vrnil v Pariz. Mednarodni položaj se smatra za zelo resen.

STALIŠČE TURČIJE.

Dunaj. (C. kr. koresp. urad.) Carigranski »Tanin« piše: Dokler bo vojna ostala omejena, bo Turčija varovala le svojo nevtralnost. Če bi se pa vojna razširila na ostale balkanske dežele in na Evropo sploh, bi morala tudi Turčija skrbeti za svoje zaledje.

NAŠE ČETE ZAPLENILE DVA ČOLNA Z VOJNO KONTRABANDO.

Dunaj. »Reichspost« poroča: Pri Kočevarju so naše patrolje zaplenile dva čolna »Vardar« in »Car Nikolaj«, ki sta imela na krovu kontrabando.

SRBI POMOTOMA STRELJALI NA SVOJ PARNIK.

Dunaj. Srbske čete so pomotoma obstreljevale nek svoj podonavski parnik. Pri tej priliki je bilo par mrtvih, par ranjenih.

NEMŠKE LADJE SE VRAČAJO.

(C. kr. korespondenčni urad.) Dunaj. Nemške ladje se je z visokega morja vrnilo v Wilhelmshafen.

OBSEDNO STANJE NA HRVAŠKEM.

Zagreb. Nad Zagrebom in po celem Hrvaški in Slavoniji je proglašeno obsedno stanje.

VELIK DAR ZA »RDEČI KRIŽ«.

Dunaj. Bratje Gutmann so darovali 100.000 kron za »Rdeči križ«.

KJE JE SUPILO?

Reka. »Riečke Novine« poročajo, da je Supilo nakrat izginil z Reke.

ARETACIJI V GORICI.

Trst. »Edinost« poroča: V nedeljo sta bila aretirana v Gorici odvetnik dr. Dinko Puc in Andrej Gabršček.

POSLANEC GANGL PONESREČIL.

Sv. Lucija. Tu je z neke skale padel poslanec Gangl iz Idrije in si zlomil roko. Prepeljali so ga v bolnišnico v Ljubljano.

Priloga okrožnice avstro-ogrsko vlade.

Včeraj so se objavile listine, omenjene v okrožnici naše vlade zunanjim veleposlaništvom v stvari spora s Srbijo.

V tej spomenici se opozarja, da je iz Srbije izhajajoče gibanje, ki si je postavilo smoter, da se južni deli avstro-ogrsko monarhije od države odtrgajo in združijo s Srbijo v državno celoto, že staro. Ta propaganda, ki je imela vedno enake cilje, a se je razlikovala le glede sredstev in po svoji živahnosti je dosegla v dobi krize aneksije Bosne in Hercegovine svoj vrhunec. Takrat je jasno pokazala svoje namene. Na eni strani so vsi srbski listi klicali na boj proti naši monarhiji, na drugi strani pa so se ustanjavljala društva, ki bi naj ta boj pripravljala, ne glede na druga sredstva, katerih se je ta propaganda posluževala. Med temi društvi je bila največjega pomena »Narodna Obrana«, ki je svojčas vzrasla iz nekega revolucionarnega odbora in se potem razpala v organizacijo, popolnoma odvisno od belgrajskega zunanjega urada, pod vodstvom visokih državnikov in častnikov, med drugimi generala Jankovića in bivšega ministra Jovanovića. Tudi majorja Vojo Stankovića in stotnika Milana Pribičevića je šteti med ustanovnike »Narodne Obrane«. To društvo ima nalogo, da za bodoči boj proti Avstro-Ogrski ustanavlja in oborožuje čete.

V eni prilogi, dodejanih navedeni spomenici, se objavlja izpisek iz Obratnega glasila, ki se tudi imenuje »Narodna Obrana« in ki v več člankih razlaga delo in namene tega društva. Glasom teh člankov je med glavnimi nalogami »Narodne Obrane« zveza z bližnjimi in daljnimi brati onkraj meje in z ostalimi prijatelji po celem svetu. V teh člankih se slika Avstro-Ogrska kot prvi in največji sovražnik Srbstva, in če »Narodna Obrana« propoveduje, da je boj proti Avstriji neizogibno potreben, propoveduje sveto resnico glede srbskega narodnega položaja. V zadnjem poglavju se pozivata srbska vlada in srbsko ljudstvo, da se z vsemi sredstvi pripravljata na boj, ki ga je aneksija oznamovala.

Spomenica navaja dalje izpovedbe nekega četaša, ki ga je bila »Narodna Obrana« svojčas najela, o takratnem delovanju tega društva. Glasom teh izjav je Narodna Obrana vzdrževala šolo pod vodstvom dveh stotnikov — eden je bil Janković — za izvežbanje četašev. To šolo sta general Janković in pa stotnik Milan Pribičević redno nadzorovala. Četaši so se vadili v stre-

ljanju, v metanju bomb, polaganju min, razstreljanju železnic, mostov itd.

Po slovesni izjavi srbske vlade leta 1909. se je zdelo, da bo tudi te organizacije konec. Ta up pa je splaval po vodi in vrhu tega je srbski tisk opisano propagando nadaljeval. Kot dokaz za to navaja spomenica okolnost, kako je častnikarstvo izrabljalo napad na bosensko-hercegovskega deželnega šefa Varešanina. Napadalca so slavili kot srbskega junaka! Dotični listi se niso razširjevali le po Srbiji, marveč so se bro organizirano utihotapljali tudi v monarhijo.

Pod istim vodstvom kakor takrat, ko se je ustanovila, je bila »Narodna Obrana« tudi v najnovjši dobi središče protiaustrijske agitacije. Imela je pod svojim okriljem Zvezo strelcev z 62 društvi, Sokolsko zvezo z 2500 članov ter različna druga društva. »Narodna Obrana« je nastopala sicer pod plaščem kulturnega društva, ki mu je samo duševni in telesni napredek srbskega ljudstva in njegov gmojni razvoj smoter, imela pa je svoj novi program začrtan v tem, kar smo gori povedali in v svojem glasilu, ki je propovedovalo »sveto istino«, da je neobhodno potrebno, Avstrijo tega prvega in največjega sovražnika z ognjem in mečem iztrebiti, ljudstvo pa z vsemi možnimi sredstvi pripraviti na ta boj, da se reši podjarmljeno ozemlje, na katerem vzdihuje sedem milijonov zasužnjenih bratov.

Spomenica navaja dalje različne vzklike in nagovore, ki so temu, kar smo povedali podobni, ter osvetljuje mnogostransko delovanje »Narodne Obrane« in ž njo združenih društev na zunaj. Vse to se je pokazalo na potovalnih predavanjih in ob udeležbi pri slavnostih bosenskih društev. Pri takih slavnostih so se nabirali člani za imenovana srbska društva.

Vrše se še preiskave o tem, ali so res srbska sokolska društva vplivala na podobna društva v monarhiji, da bi se ž njimi združila v naslednje zveze.

Zaupniki so zanesli strup upornosti med dorasle može in med nerazsodno mladino. Tako je Milan Pribičević pregovoril nekega honvedskega častnika in nekega orožniškega poročnika, da sta zapustila svoji službi v avstroogrski armadi; to se je zgodilo ob zelo sumljivih okolnostih. Po učiteljskih in drugih učnih zavodih se je razvila živahna agitacija, pa tudi z vojaške strani se je zaželeni boj proti monarhiji pripravljali, kajti srbskim emisarjem se je poverilo v slučaju, da izbruhnejo sovražnosti, razdreti občila (železnice, ceste, mostove), načrtati prebivalstvo k uporom in provzročiti splošne zmeđe.

Za vse te trditve se nahajajo dokazi na posebnih prilogah.

Posebna priloga prinaša izpisek iz spisov okrožne sodnije v Sarajevu o preiskavi zaradi napada na nadvojvodo Frana Ferdinanda in njegovo soprogo. Glasom te listine so Prinčip, Čabrinovič, Grabec, Gabrilovič in Popovič priznali, da so dogovorili s pobeglim Nemeth Basićem zaroto, da nadvojvodo umore, da so v ta namen nanj prežali. Čabrinovič je priznal, da je vrgel bombe, Gabrilovič in Prinčip, da sta streljala z browningom. Oba sta tudi izpovedala, da sta imela namen, nadvojvodo Frana Ferdinanda umoriti.

Nadaljne priloge te listine obsegajo podrobne izjave obdolžencev pred preiskovalnim sodnikom, ki se tičejo tega, kako je zarota nastala, odkod so dobili bombe, izdelane tvorniškimi potom in namenjene za vojsko. Te bombe so se dobile, kakor vse kaže, iz vojnega skladišča v Kragujevacu.

Končno se izjave treh obdolžencev bavijo s tem, kako so se prepeljali in kako so prenesli orožje v Bosno.